

Małoletni wolontariusze i ich rodzice, prawni opiekunowie

1. Małoletni wolontariusze przystępują do Indywidualnego Wolontariatu Caritas:
  - a. na podstawie porozumienia wolontariackiego, którego nieodłącznymi elementami są:
    - b. pisemna zgoda rodzica, prawnego opiekuna na udział dziecka w Indywidualnym Wolontariacie Caritas;
    - c. oświadczenie o zapoznaniu się ze standardami ochrony małoletnich przez rodzica, prawnego opiekuna i wolontariusza;
    - d. w obecności rodzica lub prawnego opiekuna podczas rozmowy rekrutacyjnej.
2. Małoletni wolontariusze uczestniczą w działaniach wolontariackich wyłącznie pod opieką osoby dorosłej:
  - a. w warunkach w pełni kontrolowanych, tj. działania odbywają się w miejscu, gdzie uczestniczący w nich wolontariusze pozostają stale w zasięgu wzroku oraz w obecności znanych osób (np. wolontariuszy, pracowników, szkoleniowców) - za zgodą rodzica lub prawnego opiekuna może to być koordynator wydarzenia lub osoba przez niego wyznaczona.
  - b. w warunkach nie w pełni kontrolowanych, tj. działania odbywają się na dużym obszarze i/ lub w obecności osób przypadkowych (np. wolontariuszy z innych organizacji, odbiorców działań - gości, uczestników wydarzenia) - wyłącznie pod opieką rodzica lub prawnego opiekuna bądź osoby przez niego wyznaczonej.
3. Decyzję o charakterze działań opisanych w punkcie 2 podejmuje koordynator Indywidualnego Wolontariatu Caritas.
4. Zgoda, o której mowa w pkt. 2 a. udzielana jest każdorazowo na konkretne wydarzenie przez rodzica lub prawnego opiekuna na piśmie lub drogą mailową lub smsem - z adresu mailowego lub nr telefonu podanego w dokumentacji wolontariusza.
5. Dopuszcza się samodzielne dotarcie i powrót wolontariusza na wydarzenie, o którym mowa w punkcie 2 a. pod warunkiem udzielenia zgody przez rodzica, prawnego opiekuna. W takim wypadku stosuje się zasady zawarte w punkcie 4.

Dorośli wolontariusze

6. Wolontariusze, którzy ukończyli 17 rok życia, a których regularne działania wolontariackie przewidują opiekę, pomoc w nauce, prowadzenie zajęć lub inne zaangażowanie, w ramach którego następuje bezpośredni kontakt z dzieckiem, podlegają weryfikacji.
7. Weryfikacja polega na:

- a. przedłożeniu zaświadczenia o niekaralności wydanego przez Wydział Krajowego Rejestru Karnego Sądu Rejonowego;
  - b. sprawdzeniu w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym (rejestr z dostępem ograniczonym);
  - c. złożeniu oświadczenia o państwie lub państwach, w których zamieszkiwał w ciągu ostatnich 20 lat oraz przedłożeniu informacji z rejestrów karnych tych państw uzyskiwanej w celach działalności wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi;
  - d. oświadczenie o niekaralności w krajach, o których mowa w pkt. c.
8. W celu przeprowadzenia weryfikacji, o której mowa w pkt. 7 b. wolontariusz podaje dodatkowo dane niezbędne do jej przeprowadzenia.
  9. Konieczności weryfikacji nie podlegają wolontariusze biorący udział w wydarzeniach, podczas których dzieci pozostają pod opieką osoby dorosłej.
  10. Wszyscy wolontariusze biorący udział w wydarzeniach, w których mogą mieć jakikolwiek kontakt z dziećmi, mają obowiązek zapoznać się ze standardami ochrony małoletnich Centrum Wolontariatu Caritas i zobowiązać się do ich stosowania, co potwierdzają stosownym oświadczeniem.
  11. Powyższy obowiązek mają wszyscy wolontariusze podpisujący porozumienie wolontariackie.
  12. Wolontariusze, o których mowa w pkt. 1. podejmujący działania w którejkolwiek placówce Caritas (Centrum Łączące Pokolenia, Centrum Migrantów i Uchodźców, świetlice, dom dziecka) zobowiązani są do przestrzegania standardów ochrony małoletnich obowiązujących w danej jednostce organizacyjnej.

Zasady bezpiecznych relacji między wolontariuszami a dziećmi

Komunikacja i równe traktowanie

1. W relacjach z dzieckiem:
  - a. zachowuj cierpliwość, otwartość i okazuj mu szacunek;
  - b. jeżeli podejmujesz decyzje dotyczące dziecka, poinformuj je o tym, wysłuchaj jego opinii oraz — o ile to możliwe i bezpieczne — uwzględniaj jego potrzeby;
  - c. słuchaj uważnie, a w przypadku zadania pytania udzielaj odpowiedzi adekwatnej do wieku dziecka i danej sytuacji.
2. Zwracaj uwagę, aby każdy komunikat, działanie i czynność podejmowana wobec dziecka były adekwatne do sytuacji, do stopnia jego rozwoju i indywidualnych możliwości, bezpieczne, uzasadnione i nie skutkowały nierównym traktowaniem dziecka w stosunku do innych dzieci, w tym jego faworyzowaniem.

3. Zapewnij dzieci, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć tobie lub wskazanej osobie i mogą oczekiwać odpowiedniej reakcji i pomocy.
4. Nie wolno ci zawstyżać, upokarzać, lekceważyć i obrażać dziecka. Rozmawiaj z nim spokojnie, umiarkowanym tonem głosu, starając się zachować kontakt wzrokowy; podniesiony ton głosu dopuszczalny jest tylko i wyłącznie w sytuacjach wynikających z bezpieczeństwa dzieci.
5. Nie wolno ci w zachowaniu i wypowiedziach kierować wobec dziecka żartów lub obraźliwych uwag odnoszących się do jego sfery osobistej. Nie wolno ci wykorzystywać wobec dziecka władzy i przewagi fizycznej.
6. Szanuj wkład dzieci w podejmowane działania, traktuj je równo bez względu na ich płeć i jakiegokolwiek cechy, w tym orientację seksualną, niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd.
7. Zachowuj wrażliwość i szanuj uwarunkowania językowe, kulturowe, religijne lub etniczne dziecka.

Prywatność

8. Masz obowiązek szanować prawo dziecka do prywatności, z zachowaniem obowiązujących regulaminów i procedur.
9. Dzieciom przysługuje prawo do prywatności. W szczególności sposób prawo to respektuj w takich miejscach jak: przebieralnie, łazienki i toalety. W wymienionych wyżej miejscach nie możesz w żaden sposób ingerować w ich prywatność inaczej niż w przewidziany i ustalony w procedurach sposób. Zadbaj też, by zdjęć nie robili sobie nawzajem sami podopieczni.
10. Możesz wykonywać zdjęcia dzieciom wyłącznie zgodnie z wcześniej ustalonymi zasadami rejestrowania wizerunku.
11. Masz obowiązek zachowania poufności danych osobowych. Informacje wrażliwe dotyczące dziecka, tj. informacje o sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej, nie mogą zostać ujawnione osobom nieuprawnionym.
12. Jeżeli zajdzie potrzeba przeprowadzenia z dzieckiem rozmowy, powinnaś (powinieneś) przeprowadzić ją w taki sposób, aby nie przebywać z dzieckiem na osobności bez możliwości kontroli ze strony innych osób.
13. Jeśli zajdzie potrzeba ochrony dziecka lub wystąpi inna sytuacja, z którą wiąże się ujawnienie określonych danych na temat dziecka, powinnaś (powinieneś) powiadomić w porozumieniu z osobą odpowiedzialną za wsparcie dziecka i odpowiednio do stopnia zagrożenia, wyjaśniając sytuację.

Kontakty

14. Powinieneś kontaktować się z dzieckiem:

- a. wyłącznie w celach związanych z zadaniami wolontariackimi, podczas ich wykonywania;
  - b. w miejscu pełnienia powierzonych ci zadań wolontariackich.
15. Jeżeli poza godzinami twoich zadań wolontariackich zajdzie konieczność:
- a. nawiązania kontaktu lub spotkania z dzieckiem, możesz to zrobić po wyrażeniu zgody przez rodzica. Masz obowiązek zrobić to za pośrednictwem koordynatora wolontariatu. W przypadku, gdy konieczność spotkania z dzieckiem wynika z podejrzenia, że zagrożone jest jego dobro, możesz odstąpić od uzyskania zgody rodzica, natomiast masz obowiązek uzyskać zgodę kierownika jednostki organizacyjnej.
16. Ograniczenia wskazane wyżej nie mają zastosowania w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia dziecka. W takiej sytuacji podejmij działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa dziecku, niezwłocznie sporządź notatkę służbową z opisem zdarzenia i przekaz ją osobie odpowiedzialnej za ochronę dzieci oraz kierownikowi jednostki organizacyjnej.

Zachowania niedopuszczalne

17. Nie możesz utrzymywać z dziećmi prywatnych relacji, w tym zapraszać dziecka do swojego miejsca zamieszkania, z wyjątkiem sytuacji, w którym utrzymujesz relacje rodzinne lub przyjacielskie z opiekunami dziecka, które mają miejsce za wiedzą kierownika jednostki organizacyjnej.
18. Nie wolno ci:
- a. w obecności dzieci spożywać alkoholu, wyrobów tytoniowych, innych używek bądź nielegalnych substancji, ani też oglądać treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę;
  - b. udostępniać dzieciom treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę lub umożliwiać im zapoznanie się z tymi treściami;
  - c. proponować alkoholu, wyrobów tytoniowych, innych używek lub nielegalnych substancji, a także leków, które nie są zalecane przez lekarza;
  - d. utrzymywać wizerunku dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych. Utrzymywanie wizerunku w celach służbowych nie może odbywać się z wykorzystaniem innych urządzeń niż służbowe.
  - e. przyjmować pieniędzy, prezentów od dziecka lub rodzica. Zakaz ten nie ma zastosowania do kwiatów wręczanych z okazji świąt lub innych uroczystości obchodzonych w placówce, a także prezentów, których forma została wcześniej uzgodniona z kierownikiem jednostki organizacyjnej;
  - f. utrzymywać kontaktów z dzieckiem lub rodzicem, które są oparte na udzielaniu gratyfikacji;
  - g. wchodzić w relacje zależności wobec dziecka lub rodzica lub zachowywać się w sposób mogący sugerować innym istnienie takiej zależności, stwarzając ryzyko pojawienia się zarzutu nierównego traktowania dzieci bądź czerpania korzyści;
  - h. utrzymywać niejawnych lub ukrywanych kontaktów z dzieckiem;

- i. składać dziecku propozycji, czynić komentarzy niewłaściwych dla relacji personel–dziecko, dotykać w sposób uznany za nieprzyzwoity czy niestosowny albo w taki sposób odbierany przez dziecko;
- j. używać wulgarnych słów, gestów i żartów, czynić obraźliwych uwag, nawiązywać w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej;
- k. wykorzystywać wobec dziecka przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby), stosunku władzy bądź zależności dziecka;
- l. stosować jakiegokolwiek przemocy wobec dziecka, w tym polegającej na biciu, szturchaniu, popychaniu i wszelkich innych naruszeniach nietykalności cielesnej dziecka;
- m. zawstydzać, upokarzać, lekceważyć, obrażać dziecka, krzyczeć na dziecko;
- n. ujawniać informacji, które dotyczą dziecka, wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych dzieci, takich jak wizerunek dziecka, informacje o sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej dziecka;
- o. angażować lub zachęcać dziecka do jakiegokolwiek działalności niezgodnej z prawem lub stwarzającej zagrożenie dla dziecka.

19. Niewłaściwe wobec nietykalności dziecka są:

- a. wszelkie formy dotyku, o których wiemy, że dane dziecko ich nie akceptuje;
- b. dotykanie piersi, pośladków i okolic intymnych;
- c. klepanie w uda;
- d. łaskotanie;
- e. masaże poza zajęciami z terapii czy rehabilitacji;
- f. całowanie, zwłaszcza w usta;
- g. kładzenie się lub spanie obok dziecka;
- h. okazywanie czułości w miejscach wyizolowanych;
- i. komentowanie wyglądu fizycznego;
- j. gry i zabawy, w których dochodzi do powyżej opisanych niewłaściwych zachowań;
- k. stosowanie kar cielesnych;
- l. niedozwolone są wszelkie inne zachowania, które w naszej kulturze stanowią przekraczanie granic intymności.

20. Właściwe wobec nietykalności dziecka jest:

- a. poklepywanie po ramieniu lub plecach;
- b. uścisk dłoni;
- c. dotykanie rąk, barków;
- d. trzymanie się za rękę, np. podczas modlitwy;
- e. trzymanie dzieci za rękę podczas spaceru czy zabawy;
- f. siadanie w pobliżu małych dzieci i trzymanie ich na rękach (dzieci poniżej 3. roku życia).

21. Fizyczny kontakt z dzieckiem może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu:

22. jeśli jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie, np. ze względu na smutek dziecka, tęsknotę za rodzicem itp.;
23. jeśli jest ochroną przed upadkiem, atakiem lub inną szczególną sytuacją, np. w sytuacji napadu złości i fizycznej agresji oraz zachowań zagrażających dziecku lub innym dzieciom;
24. jeśli jest sposobem na realizację zaleceń wynikających z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub ściśle wiąże się z pracą i metodami terapeutycznymi oraz zostało to omówione z opiekunami dziecka.

Czynności pielęgnacyjne

25. Nie możesz wyręczać dzieci ani pomagać im w czynnościach natury osobistej (toaleta, mycie się, przebieranie itp.), o ile są w stanie wykonać te czynności samodzielnie.
26. Jeżeli dzieci ze względu na wiek albo własne ograniczenia nie są w stanie wykonać tych czynności samodzielnie, zawsze powinnaś (powinieneś) udzielać pomocy przy tych czynnościach, pamiętając o godności drugiej osoby i dyskrecji.
27. W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec dziecka unikaj innego niż niezbędny kontakt fizyczny z dzieckiem. Dotyczy to zwłaszcza pomagania dziecku w ubieraniu i rozbieraniu, jedzeniu, myciu i w korzystaniu z toalety.
28. Powinnaś (powinieneś) dążyć do tego, by w miarę możliwości w każdej z czynności pielęgnacyjnych i higienicznych asystowała ci inna osoba.
29. Zawsze uprzedzaj dziecko o potrzebie wykonania przy nim tych czynności, wykonuj je w sposób delikatny, spokojnie, bez pośpiechu, by dziecko czuło się w tych sytuacjach bezpiecznie.
30. Dobrą praktyką jest ustalenie z rodzicami, w miarę możliwości, sposobu wykonywania czynności higieniczno – pielęgnacyjnych szczególnie wobec młodszych dzieci i tych o szczególnych potrzebach edukacyjnych.

Ochrona dziecka

31. W przypadku pracy z dzieckiem, które doświadczyło krzywdzenia, w tym krzywdzenia seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania, zachowuj ostrożność i dystans w celu jego ochrony. Zawsze tłumacz dziecku granice relacji.
32. W sytuacji podejrzenia lub ujawnienia krzywdzenia zawsze stwórz dziecku możliwość wypowiedzenia się, przedstawienia swojego zdania, pamiętając, że może to być dla dziecka pierwsza i jedyna rozmowa (dziecko może już nie podjąć więcej prób poszukiwania wsparcia). Szczególnie ważne jest, by:
  - a. wyrazić swoją troskę poprzez deklarację, że się dziecku wierzysz;
  - b. zapewnić dziecko, że dobrze uczyniło, podejmując rozmowę o doznanej krzywdzie;
  - c. wyjaśniać dziecku, że nie jest winne zaistniałej sytuacji;

- d. jednoznacznie negatywnie ocenić każdą formę przemocy, dając wyraźny sygnał, że jest ona niedopuszczalna i należy jej zapobiegać lub ją powstrzymać;
  - e. poinformować dziecko, że tą sprawą zajmą się inne odpowiednie osoby, w tym udzielić mu informacji, że podjęte zostaną działania zapewniające mu bezpieczeństwo.
33. W przypadku powzięcia informacji o krzywdzeniu podczas wydarzenia wolontariackiego, niezwłocznie poinformuj o zdarzeniu osobę odpowiedzialną za wydarzenie, która sporządzi notatkę służbową.
34. Powinnaś być gotowa (powinieneś być gotowy) do szybkiego reagowania i wyjaśniania sytuacji niejednoznacznych, które mogłyby zostać zinterpretowane jako nieodpowiednie zachowanie (np. przypadkowy kontakt fizyczny, który mógłby zostać potraktowany jako naruszenie nietykalności cielesnej). W takiej sytuacji stosuje się zasadę jak wyżej.